

NAIBƏ YUSİF

ÜŞÜYÜRƏM, ANA

(hekayə)

Bu hadisə Birinci Qarabağ savaşında olub. Şagirdim Sərdar Sadıqov 18 və 19 yaşını cəbhədə, 20 yaşını isə Şəhid məzarında tamamladı. Nəsillərə nümunə ola biləcək bir ömrün tarixçəsini kiçik faktlar əsasında əks etdirməyə çalışdım. Qoy, Ruhunu rahat olsun! Uğrunda vuruşub Şəhid olduğu torpaqlara tam dönməyimizə az qalıb. Lap az...

Gecədən xeyli keçmişdi. Nə ulduzlar, nə də gecələrin nazlı gəlini Ay görünürdü. Zülmət göylərə meydan oxuyurdu. Evlərin kiçik pəncərələrindən süzülən neft lampalarının kor işığı can verən insanın son ümid şölələrinə bənzəyirdi. Hər tərəfdə tükürpədicə sakitlik hakim idi. Kənd çoxdan yuxudaydı. Xoruzların ban səsi eşidilmir, itlərin zingiltisi gəlmirdi. Elə bil hər şey bu zülmət boşluqda ərimişdi. Yalnız yeknəsəqliyi pozan bir səs vardı, o da saatın ahəngdar çıqqıltılarıydı. Bir azdan bu ahəngdarlıq da digər boşluqların içində əridi, eşidilməz oldu...

Üç gün idi ki, ananın yuxusu ərşə çəkilməmişdi. Hər səhər yerindən qalxır, bütün işləri yoluna qoyur, hətta evdəkilərin üzünə gülümsəyir, arabir yalvarırdı da. Amma qəlbindəki tufandan heç kimin xəbəri yox idi. Gözləri tez-tez el yoluna dikilirdi. Ciyərparasını sonuncu dəfə buradan yola salmış, gözdən itənə qədər

arxasınca baxmışdı. İri gözlərində gilələnən yaşları görməsinlər deyə böyüklərdən üzünü gizlətməmişdi. Kiçik oğlu qoluna toxunanada ayılmışdı.

-Ana, yolda heç kim yoxdur, hara baxırsan? - sualına da cavab verməmiş, hətta ürəyində oğluna acığı da tutmuşdu. Heç nə deməmiş, sakitcə evə dönmüşdü...

Sərdar ailənin üçüncü övladı idi. Sakit təbiəti vardı. Çox danışmaz, tez-tez gözləri yol çəkərdi. Belə anlarda onun nə düşündüyünü, nə barədə fikirləşdiyini anlamaq çətin idi. Bəzən badamı gözlərində təəssüf qarışıq bir kədər dolaşar, özündən ixtiyarsız dərindən köks ötürərdi. O vaxt çoxları çəkilən bu ahı anlamaq qüdrətində deyildi. Sınıf yoldaşları baş verən hadisələrdən çılğınlıqla danışanda da Sərdar susardı. Hətta yaşlıları bəzən onun susqunluğuna yüngülcə qəzəblənər, məzəmmət də edərdilər. O isə heç nə deməz, yoldaşlarını

qəribə baxışlarla süzərdi. Növbəti dəfə Qarabağ müharibəsindən danışanda Sərdar təmkini ni pozmadan:

-Az qalib, - dedi.

Yoldaşlarının:

-Nəyə? - sualına yenə sükutla cavab verdi.

Sərdar Cəlilabadda doğulsa da, orta məktəbi Salyan rayonunun Pambıqkənd kəndində bitirdi. İki il ata-anasından, qardaş-bacılarından ayrı yaşadı. Onlardan ötrü burnunun ucu göynədi. İlk vaxtlar yastığının üzünü göz yaşlarından islandı da. Amma darıxdığını bürüzə vermədi. Çoxları onun sakitliyinin səbəbini ata-anasından uzaq düşməsi ilə bağladı. Əslində isə bu sakitliyin səbəbi başqa idi. Qarabağ müharibəsindən danışılarda o, özünü səngərdə zənn edirdi. Öldürülən körpələrin, işgəncə görə qızların, anaların fəryadı qulaqlarında əks-səda verirdi...

Ananın sevinci hüdudsuz idi. Sərdar orta məktəbi uğurla bitirib geri dönmüşdü. Hansı ali məktəbi seçəcəyi barədə məlumatı olmasa da, xəyalında tələbə oğluna lazım olacaq əşyaları qablaşdırırdı. Lakin Sərdardan eşitdikləri tezliklə bu sevincə son qoydu.

-Ana, mən cəbhəyə gedirəm.

Hələ on səkkiz yaş tamam olmayan, üzünə ülgüç dəyməyən oğlundan bu sözləri eşitmək birdən-birə ananı vahimələndirdi.

-Bu hardan çıxdı? Hansı cəbhəyə? Cəbhə nədir? - Anası çaşqınlıq içində təəccübünü dərhal bürüzə verdi.

Sərdar dinmədi. Məsum baxışları ilə anasını sakitləşdirməyə çalışdı. Ana ürəyi isə həyəcədən sakitləşmək bilmirdi.

-Sən nə danışırısan, bala? - Ananın göz yaşları yanaqlarından süzüldü, - axı sən hələ on səkkiz yaşın yoxdur! Kim səni cəbhəyə buraxar?

-Nə olsun ki, yoxdur. Ana-bacılarımızın namusu ilə oynanılarkən, torpaqlarımız

ayaqlanarkən mən on səkkiz yaşımın nə vaxt tamam olacağını gözləməliyəm? Yox, ana, iki ildir ki, eşitdiklərim, duyduqlarım mənə rahatlıq vermir. Sən mənə Vətən üçün böyütmü-sən. Sənin xeyir-duan mənə kömək olar.

Ana imdad yeri kimi üzünü Beytullaya tutdu:

-Bir söz desənə!

-Haqq söz qarşısında boynum tükədən nazikdir, əngəl ola bilmərəm,- cavabını eşitdikdə isə qolları sustaldı, nə edəcəyini bilmədi.

Görmədiyi iki il müddətində Sərdarın bu qədər böyüyəcəyini, söz sahibi olacağını ağlına belə gətirmədiyi üçün özünü qınadı. Oğlunun badamı gözlərindəki parıltı, üzündəki sərtlik ananı silkələdi:

-Bəs mən?

Sözü ağızında qaldı.

-Qorxma, ana! - deyən oğlunun boynuna sarıldı.

Hərbi təlimlər başa çatdı. Yol Ağdərəyə idi.

1992-ci ilin noyabr ayından N sayılı hərbi hissədə ağır döyüş yolu keçdi Sərdar. Ağdərə və ətraf kəndlərin, Sərsəng su anbarının erməni işğalından azad edilməsində xüsusi fərqləndi. Anasını da yaddan çıxarmadı. Onun sonuncu dəfə yazdığı: "Oğul, nə vaxt qayıdacaqsan?" - sualına birmənalı cavab verdi:

-Qələbəyə, imza atandan sonra...

Bacarığı onu döyüş yoldaşlarına da sevdirdi. Komandirdən təşəkkür məktubu gələndə ana qeyri-ixtiyari:

-Boyuna qurban olum, Sərdar! - dedi.

Böyük qaynını yanında görəndə sözündən utandı. Yanaqları xəfifcə allandı. Qaynı özünü eşitməzliyə vurdu:

-Oğul deyil ey, aslandır, aslan, - dedi.

Cəbhədə olduğu müddətdə Sərdar bir dəfə də olsun, postunu tərk etmədi. Mahir kəşfiyyatçı kimi düşmən arxasına keçib məlumatlar topladı.

Son zamanlar cəbhədən gələn məlumatlar ürəkəcan deyildi. Sərdarla əlaqə saxlamaq çətinləşdikcə ana özünə yer tapmırdı. Beytulla da narahət idi. Yeni il qabağı oğlu ilə görüşmək üçün döyüş bölgəsinə yola düşdü. Sərdar hissədə yox idi. Oğlunu görməyincə qəlbindən sıxıntı keçdi. Onu sakitləşdirdilər. Sərdar bir qrupun tərkibində kəşfiyyata getmişdi. Oğlunun dönməsi ata üçün bir ömür qədər uzun görünürdü. Sərdarın nə vaxt qarşısında dayandığını hiss etmədi. Bu, Sərdar idi? Gözlərinə inanmadı. Bir ildən artıq müddətdə oğlu nə qədər dəyişmişdi! Hərbin qanunları onu necə də sərtləşdirmişdi! Qollarını açdı. Əvvəlki kimi Sərdarı qucaqlamaq istədi, bacarmadı. Oğlu bir boy da artmışdı...

Çox keçmədən döyüş başladı. Bölgədən uzaqlaşdırılsa da, atılan topların gurultusunu açıq-aydın eşidən Beytullanın qəlbində nəşə qırıldı. Anaya döyüş barədə məlumat verməyə də, özü bütün gecəni, gündüzü səksəkədə qaldı...

Sərdar Yeni ili dostları ilə səngərdə qarşılıqlı. Elə həmin gecədən aramsız döyüşlər başladı. Son döyüşü yanvar ayının ikisində oldu. Səhər tezdən başlayan döyüş axşamüstü səngədi. Düşmənin artilleriya zərbələrini dəf etmək üçün koordinatlar müəyyənləşdirilməli, canlı qüvvəsi haqqında məlumat toplanmalı idi. Komandir üzünü Sərdara tutdu:

-Sərdar, hazırsanmı? - soruşdu.

Sərdar həmişəki kimi tam ciddiyyətlə:

-Vətənimin uğrunda hər şeyə hazırım! - dedi.

Bu, onun son kəşfiyyatı oldu. Yola düşərkən qeyri-ixtiyari dediyi sözlər silahdaşlarını səksəndirdi:

-Əlvida, uşaqlar, - sonra nə düşündü, əyilib əlini torpağa sürtdü və sözünü tamamladı, - sizə əlvida desəm də, buna "yox" deyə bilmərəm.

Dostlarını intizarda qoyan Sərdar lazımı

məlumatları ötürüb geri qayıdarkən minalanmış sahəni keçə bilmədi...

Üç günün yuxusuzluğu ananın çox yormuşdu. Oturduğu yerdəcə mürgüləmişdi. Birdən hansısa bir əl onu silkələdi, "oyan" dedi. Ana cəld qalxdı, pəncərədən el yoluna baxdı. Kəndə doğru maşın karvanı gəlirdi. Bayraqlarla bəzədilmiş bu karvanı bütün kənd camaatı seyrə çıxmışdı. Karvan Beytullanın həyətinə dayananda anaya hər şey məlum oldu. Onun Sərdarını gətirmişdilər...

Hava qaralmışdı. Ana cənazəni gecə ilə dəfn etməyə qoymadı. İllərin həsrətlişi kimi həmin gecəni səhərə qədər oğlunu qucaqlayıb layla dedi...

Sərdarın dəfni günü hər tərəf qan ağladı. Göylər qara bağladı, Günəş utandığından qeybə çəkildi. Dəfn mərasimi bitdikdən sonra kənd camaatı bir-bir evlərinə dağılırdı. Nə verilən təsəllilər, nə də dilənən səbirlər ananı ovuda bildi...

Gecə yarından keçəndə təbiət elə bil qəsdən bütün amansızlığı ilə üsyana qalxdı. Birdən anaya elə gəldi ki, yağan qar məzarın üstünə qonduqca balasını üşüdür. İki adyal götürdü. Qəbiristanlığa gəldi. Adyalın birini qəbirin üstünə sərdi, digərinə özü büründü. Səhəri qəbiristanlıqda açdı...

Ban xoruzları səs-səsə verəndə kənd camaatı xəbər tutmadan evə yollandı. Ayaqları uyuşmuşdu, canını titrətmə almışdı. Ana yorğanın arasında büzüdü. Sobanın istisi vurduqca göz qapaqları ağırlaşdı. Nə vaxt yuxuya getdiyini bilmədi. Yuxusunda Sərdarı gördü. Suyun içində idi. Əlləri gömgöy göyərmişdi. Yuxudan yadında qalan Sərdarın son sözləri oldu:

-Ağlama! Sən ağladıqca dörd tərəfim su olur. Çox üşüyürəm, ana!

8 noyabr 2021, Şirvan şəhəri